

LLENGÜES EN CONTACTE

Mots Indians · Begur 2022

El castellà no va tenir contacte només amb el taïno. Un cop establerts al Carib, els colonitzadors van començar a importar esclaus entre les diferents regions de les Antilles, així com de la costa de Veneçuela, Yucatán, Mèxic i Florida. És per això que l'espanyol va estar en contacte amb altres llengües no arawak com ara el nahua, el maia, el quitxua o l'algonquí.

El nahua, conegut també com a nàhuatl o nawa, és un conjunt de varietats no sempre intel·ligibles. És el grup lingüístic més estès de Mesoamèrica, i era utilitzat com a lingua franca abans de la conquesta espanyola de Mèxic.

El maia és una llengua ameríndia parlada a Mèxic. El terme maia s'utilitza, en realitat, per designar un conjunt de llengües emparentades.

El quitxua és parlat a Perú, Bolívia, Equador, Argentina i Colòmbia. Era la llengua de l'imperi Inca que es va difondre abans de l'arribada dels colonitzadors espanyols.

L'algonquí és un grup de llengües ameríndies que forma part de la família àlgica. Les llengües àlgiques s'estenen des de la costa de Califòrnia fins a l'Atlàntic, i en formen part llengües com el wiyot, el yurok, el micmac, el fox, el cree i el menomini.

Font: Termcat i GELA

A banda d'aquests esclaus d'origen americà, també s'importaven esclaus africans. Els primers eren nascuts a la península Ibèrica, hispanitzats, però a partir de la tercera dècada del s.XVI es van començar a importar esclaus des de l'Àfrica (de l'interior del golf de Guinea i de zones dels actuals Congo, Angola i Moçambic).

Crioll n i m. [FL] Llengua mixta originada per la combinació de dues llengües, especialment la formada amb elements d'una llengua europea i la llengua vernacle de les antigues colònies americanes.

Pidgin m. [AN] [FL] Codi lingüístic creat a partir de dues o més llengües en situació de contacte l'ús del qual està restringit a àmbits determinats, com ara les relacions comercials.

Font: DIEC2

El ioruba és una de les llengües més parlades a Nigèria, Togo i Ghana, i s'utilitza com a llengua d'intercanvi al sud-oest de Nigèria i a Benín. Els iorubes van patir especialment l'esclavatge, i per això alguns descendents d'esclaus al Brasil i al Carib encara en mantenen alguns trets culturals

L'ewe és una llengua de la família nigerocongolesa parlada als actuals Togo i Ghana per més de quatre milions de persones.

El kikongo és una llengua bantu que és parlada al Congo i a Angola, i va ser una de les primeres llengües africanes conegudes pels europeus. Durant el s.XVII ja es van publicar traduccions en aquesta llengua, així com gramàtiques descriptives.

El kimbandu és una llengua bantu parlada a Angola per més de tres milions de persones. Se la coneix amb altres noms com Luanda, mbundu o ndongo.

L'efik és una llengua nigerocongolesa que és parlada a Nigèria i Cameun per aproximadament 350.000 parlants com a primera llengua, tot i que serveix de llengua de comunicació i per tant moltes persones la parlen com a segona llengua.

Font: Termcat / GELA

Des de l'inici de l'època colonial hi va haver esclavitud a Amèrica. Primer es va esclavitzar població indígena i, posteriorment, es van importar esclaus des de l'Àfrica. Alguns investigadors calculen que entre 1451 i 1870 s'haurien importat gairebé deu milions d'esclaus a Amèrica procedents d'Àfrica.

L'esclavitud va abolir-se al llarg del s.XIX a tots els països americans.

(Menjívar, 2006)

Algunes llengües africanes com el ioruba, l'ewe o el kikongo eren prestigioses al territori d'origen. Van tenir certa vitalitat al Carib perquè es feien servir com a llengües sagrades, i van ser font d'alguns manlleus en espanyol.

Tot i així, la majoria de llengües africanes van desaparèixer ràpidament a Amèrica: els esclaus eren organitzats en grups de treball de diverses procedències i això els va empènyer a aprendre una mica d'espanyol. L'espanyol que parlaven era anomenat *bozal*.

Les llengües americanes i africanes que hem mencionat van tenir en l'espanyol influències lèxiques, però pràcticament no hi ha transferències gramaticals. Això s'explica per diverses raons, com ara que algunes d'aquestes llengües van desaparèixer de seguida per la pressió de la llengua colonial o pel prestigi atorgat a cada llengua en contacte: sol haver-hi poques transferències gramaticals de llengües considerades menys prestigioses cap a les llengües dominants.